

Onderhoud kapitaalgoederen

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Om kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties te voorkomen, moeten kapitaalgoederen worden onderhouden.

PS stellen voor de kapitaalgoederen die de provincie in eigendom heeft, het te handhaven kwaliteitsniveau en de bijbehorende budgetten, vast. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen beschrijven we de uitwerking van het vastgesteld beleid.

Onderhoud wegen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

We streven naar een goed functionerend provinciaal wegennet vanuit de kernwaarden verkeersveiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid.

De provincie voert beheer en onderhoud uit conform het prijs- / kwaliteitsniveau dat is vastgesteld in de beleidsnota Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur (KOPI, 2022). Het oorspronkelijke beleid is vastgesteld in 2018; in 2022 heeft herijking van dit beleid plaatsgevonden.

Bij de herijking van KOPI is het uitgangspunt 'werk-met-werk' losgelaten. Door de vertraging bij een aantal reconstructieprojecten zijn ook verschillende gecombineerde onderhoudswerkzaamheden uitgesteld. Het gevolg was dat niet langer gegarandeerd kon worden dat er geen sprake was van achterstallig onderhoud. Er is een inventarisatie uitgevoerd op welke wegvakken van de provinciale infrastructuur dit risico mogelijk kon spelen. Deze wegvakken worden nu met prioriteit opgepakt in de meerjarige onderhoudsplanning.

Daarnaast wordt intensief gemonitord of tussentijds aanvullende incidentele onderhoudsmaatregelen nodig zijn. Voor de vervanging en renovatie opgave is in het kader van stikstofdepositie de handreiking vanuit het Rijk blijvend gehanteerd om verkeersonveilige situaties én kapitaalvernietiging te voorkomen.

Adequaat beheer en onderhoud van onze provinciale wegen, bruggen, tunnels en viaducten is van groot belang. Met het vigerende beleid in de uitvoeringsagenda KOPI is deze opgave van het beheer en onderhoud van onze provinciaal areaal in ieder geval tot en met 2027 (financieel) geborgd. We zien deze opgave echter ook steeds groter worden en die ontwikkeling zal zich ook de komende jaren doorzetten.

Niet alleen zal Nederland de komende tijd te maken krijgen met een enorme renovatie- en vervangingsopgave, zoals reeds bij eerdere herijking van KOPI is vermeld en ook te lezen valt in het Landelijke prognose rapport van TNO. Direct gevolg van uitbreiding en opwaardering van het areaal in de afgelopen decennia en de toegenomen ouderdom. We zien daarnaast ook (nog altijd) projecten vertragen door de stikstofproblematiek en de oplossing is ook nog niet binnen handbereik. Maar ook door de marktspanning nemen de kosten toe als gevolg van loon- en prijsontwikkeling. Ten slotte neemt de complexiteit van de opgaven ook toe. Steeds meer belangen, soms ook tegenstrijdig aan elkaar, moeten een plek krijgen in de afweging van de uiteindelijke oplossing. Niet voor niets zien we het aantal vragen, opmerkingen en klachten van aanwonenden, weggebruikers en andere belanghebbenden toenemen. Deze factoren leiden structureel tot een oplopend tekort op de totale onderhoudsbegroting van zowel het dagelijks beheer en onderhoud als van de instandhoudings- en vervangingsopgave. De huidige uitvoeringsagenda KOPI loopt t/m 2027. In de komende periode wordt gestart met de voorbereidingen voor een actualisatie van het beleid voor 2028 en verder én wat dat betekent voor de financiën. Naast de huidige thema's van verkeersveiligheid en leefbaarheid zullen ook zeker thema's als klimaatadaptatie en circulariteit een belangrijke rol gaan spelen. In de tussentijd geven we verder vorm aan het bezuinigingsscenario zoals aan de Staten geschetst met o.a. een ander vorm van onderhoudscontracten en de overdracht van provinciale wegvakken.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

De provincie is verantwoordelijk voor de regionale bereikbaarheid en daarom houdt de provincie een provinciaal wegennet in stand door:

- Het onderhouden en beheren van provinciale wegen en fietspaden (inclusief alle bijbehorende objecten als bomen, faunavoorzieningen, openbare verlichting en verkeerregelininstallaties);
- Het verbeteren van de verkeersveiligheid op provinciale wegen en fietspaden;
- Het oplossen van kleine knelpunten in het provinciale wegennet;
- Het op orde hebben en houden van mobiliteits- en verkeersdata.

Het provinciale (fiets-)wegennet bestaat uit:

Areaal	Hoeveelheid
Hoofdrijbaan	550 km, waarvan circa 40 km 2x2
Fietspaden	510 km
Berm	1.100 hectare
Bomen	52.500
Kunstwerken (o.a. bruggen, viaducten en ecopassages)	798 stuks
Verkeersregelininstallaties	86 stuks
Lichtmasten en bewegwijzeringsmasten	9.700 stuks

Voor de uitvoering van het dagelijks beheer, incidentmanagement en gladheidsbestrijding beschikt de provincie over een vijftal steunpunten.

Groot onderhoud en vervanging:

Wegvakken met potentieel achterstallig onderhoud zijn versneld opgepakt. Zo is groot onderhoud uitgevoerd op de N268 Dinteloord - Roosendaal en is het uitgestelde onderhoud (vanwege een toekomstige reconstructie) op de N284 Reusel - Bergeijk nagenoeg afgerond.

Daarnaast is er nog regulier groot onderhoud uitgevoerd op de N620 Best - Son en de N640 Oudenbosch – Hoeven en aan verschillende kunstwerken (o.a. op de 279/N270, de tunnel Nieuwstraat in Volkel en het viaduct Duizend Morgen bij Wijk en Aalburg). Deze kunstwerken zijn de eerste in een reeks in het kader van de vervangings- en renovatieopgave in de komende jaren.

Het uitgangspunt van 'werk-met-werk' is losgelaten bij de herijking van KOPI. De meerjarige onderhoudsplanning is weer leidend. Het onderhoud wordt daarnaast ook afhankelijk gesteld van de toestand buiten. Door data en digitalisering binnen de onderhoudstaak beschikken we over steeds meer gegevens en kunnen we het onderhoud efficiënter en effectiever uitvoeren.

Een actueel overzicht van de provinciale wegenprojecten is hier te vinden.

De verbetering van de verkeerveilige inrichting van het provinciale wegennet doen we vooral via kleinschalige aanpassingen vanwege de termijn van realiseren in verband met stikstof. In 2024 zijn o.a. de volgende maatregelen uitgevoerd: bermen zijn verstevigd en/of verlaagd (o.a. N269, N272, N69) of heringericht met meer groen en minder verharding (o.a. N261, N267, N397, N625), koude oversteken zijn heringericht (o.a. N277) en zijn oversteken voor langzaam verkeer veiliger gemaakt (o.a. N261, N289, N605) en verscheidene bochten zijn aangepast met bebakening (o.a. N69, N264, N272). Hierbij is ook gebruik gemaakt van cofinanciering via een rijksregeling voor bermmaatregelen.

Voor de verbetering van de leefbaarheid is o.a. een project op de N639 in de bebouwde kom van Chaam opgestart.

Het provinciale wegennet heeft zich tijdens de overvloedige regenval in het afgelopen jaar redelijk goed gehouden, maar we zien klimaatadaptie van de provinciale wegen wel als een opgave in de komende jaren.

Dagelijks beheer en onderhoud:

De nieuwe contracten voor EPC en OPC zijn gegund en operationeel. De contracten hebben een looptijd van 4 jaar met een optie tot verlenging met nog eens 4 jaar gericht op een langdurige samenwerking. Naast extra kosten voor aanvullend incidenteel onderhoud door uitgestelde onderhoudswerkzaamheden is er ook een enorme toename van het aantal én de kosten van calamiteiten in 2024. Er was sprake van een flinke toename van het aantal ongevallen en pechmeldingen, maar ook veel extra dumpingen o.a. van lachgas.

Eén van de speerpunten van KOPI is ook de inzet op duurzaamheid en Innovatie. In 2024 is er in dat kader het volgende gebeurd:

- Bij de totale onderhoudstaak blijven we continu inzetten op duurzaamheid en innovatie. Daarbij maken we nog steeds gebruik van de beschikbare kennis en expertise in de markt via de wijze van aanbesteden van infraprojecten en hiervoor gecreëerde ruimte in de infra- en onderhoudscontracten. Daarnaast investeren we in kennisontwikkeling via deelname in regionale- en nationale netwerken. De provincie is hiermee voor de 6e keer op rij uitgeroepen tot meest duurzame publieke aanbesteder. De aanpak waarbij duurzaamheid en innovatie structureel in aanbestedingen van alle infraprojecten wordt toegepast, blijft daarbij een belangrijke succesfactor. In 2024 zijn wat kleine actualisaties doorgevoerd. Zie hiervoor: Handreiking Innovaties en Duurzaamheid in Infrastructurele Projecten - Uitvoeringskader IDI 2.0. Het generieke en landelijk opgestelde ambitieweb is inmiddels bij diverse (onderhoud)projecten meegegeven. Voor het ambitieweb is een update in 2025 voorzien.
- Als provincie worden we gezien als een koploper en regelmatig gevraagd als spreker bij externe bijeenkomsten. Ook door onze rol binnen INDUSA. Voor zowel interne als externe kennisverbreding is een communicatieplan opgesteld.
- Ten aanzien van innovaties sluiten we aan bij diverse landelijke initiatieven om niet op meerdere locaties het wiel uit te vinden en op een vergelijkbare manier effecten te monitoren. De uitwerking van de innovatieagenda is verschoven naar 2025 omdat de landelijke roadmaps nog geactualiseerd worden.
- In 2024 zijn 7 subsidies voor Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) toegekend. Met deze rijksbijdrage is er een extra impuls gegeven aan de inzet van emissieloos materieel. Vanaf 2025 wordt in alle projecten in meer of mindere mate emissieloze inzet toegepast. E.e.a. is in lijn met het ondertekende convenant Schoon en Emissieloos bouwen. De subsidieregeling voor een aanvullende rijksbijdrage is ook in 2025 weer beschikbaar.
- De ondersteuning voor het werken met een (landelijk) dashboard is nog niet (volledig) beschikbaar. Daardoor heeft geen verdere ontwikkeling plaatsgevonden. Wel wordt de informatie van de projecten verzameld om op een later moment de resultaten te verwerken in het dashboard.
- De pilots en experimenten uit eerdere jaren worden, doordat stikstof een issue blijft, nog steeds op een lager tempo voortgezet. De focus ligt nu op efficiënt met data omgaan en procesverbeteringen.
- Door capaciteitsproblemen is de analyse van de pilot om betonnen fietspaden op verschillende duurzamere manieren te verbreden in 2024 niet uitgevoerd. Deze wordt nu in 2025 gepland.
- Ten aanzien van energieopwekking merken we dat ons zonnefietspad interesse heeft vanuit de hele wereld. Het levert meer energie op dan verwacht. Het blijft echter te vroeg om te beoordelen dat een verdere uitrol echt meerwaarde heeft in ons areaal. Ook in relatie tot mogelijkheden tot saldering, netschaarste en de impact op de ruimtelijke kwaliteit.
- De pilot voor de bestrijding van de Japanse Duizendknoop is inmiddels afgerond. De locatie blijft wel aandacht vragen. Inmiddels zijn/worden de locaties in ons areaal waar duizendknopen aanwezig zijn op integrale kaarten vastgelegd. Dit zodat bij toekomstige projecten/onderhoudsingrepen afgewogen kan worden of en in welke mate sanering nodig is.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Excel-tabel

Onderhoud wegen

Bedragen x € 1.000	Begr. prim. 2024	a.Begr.na.wijz. 2024	b.Realisatie 2024	Vershil a-b
Budget onderhoud wegen	12.839	12.973	18.590	-5.617
	12.839	12.973	18.590	-5.617

Omschrijving (toelichting)

De onderhoudsbegroting van € 13,0 mln. is met een realisatie van € 18,6 mln. fors overschreden, maar de extra kosten zijn gemaakt voor zaken die noodzakelijk zijn om de provinciale wegen bereikbaar én veilig te kunnen houden. Hiertegenover staan ook € 1,1 mln. aan extra opbrengsten. Er is een aantal specifieke oorzaken te noemen voor de overschrijding: 1) Door de overgang naar de nieuwe meerjarige onderhoudscontracten dreigde een aantal zaken tussen wal en schip te vallen. Het oppakken hiervan heeft geleid tot kosten die niet voorzien waren. 2) Nog altijd is veel aanvullend incidenteel onderhoud nodig op sommige wegvakken vanwege de opgelopen vertraging van een aantal provinciale infraprojecten door stikstof. De onderhoudswerkzaamheden worden nu separaat en met prioriteit opgepakt, maar dat vergt tijd waardoor tussentijdse maatregelen nodig zijn. 3) Er is een opvallende toename van het aantal incidenten en calamiteiten in het tweede deel van het jaar. Met name het aantal te bergen auto's op provinciale wegen en de dumpingen van lachgascilinders. De kosten hiervan zijn hoog.

Heeft het gekost wat het mocht kosten? - Investerings

Excel-tabel

Investerings	Begroting 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Vershil begr. na wijz.
Bedragen x € 1.000	primitief	na wijziging	realisatie	- realisatie
N-261	0	985 N	0	985 V
Wegeninvesteringen	58.161 N	47.913 N	45.402 N	2.510 V
Steunpunten en districtskantoren	2.200 N	45 N	6 N	38 V
Materieel provinciale wegen	0	294 N	440 N	146 N
LED verlichting Wegeninvestering	948 N	3.496 N	2.872 N	624 V
Wegeninvesteringen	54.549 N	17.991 N	18.154 N	163 N
Wegeninvesteringen	9.000 N	0	79 V	79 V
Wegeninvesteringen	5.391 N	0	296 V	296 V
Wegeninvesteringen	0	977 N	2.934 N	1.957 N
Wegeninvesteringen Busremise Breda (perceel)	0	3.100 N	3.086 N	14 V
Wegeninvesteringen Busremise Breda (Ontwikkeling)	16.200 N	19.691 N	24.442 N	4.751 N
Wegeninvesteringen Westfields	0	1.470 N	0	1.470 V
Totaal	146.449 N	95.961 N	96.962 N	1.002 N

Omschrijving (toelichting)

De dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van het structurele investeringskrediet voor groot onderhoud en vervanging (op basis van de uitvoeringsagenda KOPI) loopt via een specifiek daarvoor ingestelde egalisereserve. Via een jaarlijkse structurele toevoeging aan de reserve worden de afschrijvingslasten van de investeringen in groot onderhoud en vervanging op de meerjarige begroting geborgd. Conform het bestaande provinciale indexatiebeleid wordt de structurele toevoeging aan de reserve geïndexeerd. De indexatie van het investeringskrediet volgt daarmee uit deze financieringssysteematiek en wordt via de reguliere Sturings- en Verantwoordingscyclus separaat met het vaststellen van het investeringsschema aan de Staten voorgelegd.

Investeringen betreffen meerjarige uitvoeringskaders. Voor het groot onderhoud en vervanging was in de (bijgestelde) begroting totaal € 47,9 mln. geraamd en € 45,4 mln. gerealiseerd, een onderschrijding van € 2,5 mln. De overige weginvesteringen betreffen reconstructies en worden gedekt door reserves. Vanwege de vertraging door stikstof zijn de ramingen in de begroting naar beneden bijgesteld. Bij het infraproject N279 Veghel – Asten is met een realisatie van € 2,9 mln. het jaarbudget van € 1,0 mln. overschreden. De kosten in het kader van het participatietraject zijn eerder gemaakt. De realisatie op de totale investeringen mobiliteit waren € 2,5 mln. (2,6%) hoger dan het geraamde investeringsvolume voor 2024. De ontwikkeling van de busremise in Breda verloopt voorspoedig en is er in 2024 € 4,8 mln. meer gerealiseerd. Ten slotte is de (afronding van de) aankoop van een perceel (Westfields) ten behoeve van de realisatie van een mobiliteitshub net doorgeschoten naar 2025. Hierdoor is er een onderschrijding van ongeveer € 1,5 mln.

Onderhoud provinciale gebouwen en installaties

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

We streven naar een schone, open en transparante werkplek met een flexibele invulling. Het onderhoud van de provinciale gebouwen en installaties is erop gericht de bestaande voorzieningen op een doelmatige en veilige manier in stand te houden. Deze activiteiten gelden ook voor de ruimten die aan derden verhuurd worden. De uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden vindt plaats op basis van meerjarenplanningen, de zogenaamde onderhoudsboeken.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Onderhoudsboek hoofdgebouw en onderhoudsboek nieuwbouw

In 2021 zijn de onderhoudsboeken geactualiseerd. Voor het opstellen van het onderhoudsplan is uitgegaan van conditiescore 3 op basis van NEN2767.

In het onderhoudsplan zijn zowel het jaarlijkse- als meerjarige onderhoud opgenomen. Het onderhoud bestaat voor een belangrijk deel uit het jaarlijks onderhoud, zoals het periodiek onderhoud aan de liften, het beveiligingssysteem en de klimaatinstallaties. Dat is nodig om de bedrijfszekerheid en het comfort van de gebouwen in stand te houden. De kosten voor dit onderhoud worden in de jaarlijkse exploitatie opgenomen. Het meerjarig onderhoud heeft betrekking op het niet-reguliere en groot onderhoud aan gebouwen, installaties, apparatuur en inrichting. Voor de uitvoering van het meerjarig onderhoud vindt een jaarlijkse dotatie van ca € 1,35 mln. aan de voorziening onderhoud provinciehuis plaats.

In 2024 heeft renovatie en onderhoud plaatsgevonden aan het souterrain van het provinciehuis. Tevens zijn in 2024 de cv-ketels vervangen. Dit is een van de projecten die plaatsvinden ter verduurzaming van het provinciehuis, zoals uitgewerkt in de statenmededeling van november 2022. Twee andere projecten uit deze statenmededeling, het monteren van het laatste deel ledverlichting en plaatsen triple glas, zijn inmiddels gegund en worden in 2025 opgeleverd. Tevens zijn we gestart met het opstellen van een actualisatie van de onderhoudsboeken per 2026.

Onderhoud museum

Het Noordbrabants Museum aan de Verwerstraat te 's-Hertogenbosch is provinciaal eigendom. De

provincie verhuurt ruimten in het complex aan de Stichting Beheer Museumkwartier, die deze ruimten weer onderverhuurt aan o.a. de Stichting Het Noordbrabants Museum en Stichting Erfgoed Brabant. Het provinciaal Depot Bodemvondsten is ook gevestigd op deze locatie. Het programma Facilitaire Dienstverlening coördineert tevens het groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen op basis van een meerjaren-onderhoudsplan. De onderhoudskosten worden gedekt vanuit de onderhoudsvoorziening Museumkwartier. Voeding van deze voorziening geschiedt op basis van de meerjarenraming.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Excel-tabel

Onderhoud gebouwen

Bedragen x € 1.000	Begr. prim. 2024	a.Begr.na.wijz. 2024	b.Realisatie 2024	Verschil a-b
Provinciehuys	1.312	1.312	1.312	0
Noordbrabants museum	484	863	863	0
	1.795	2.175	2.175	0

Onderhoud vaarwegen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

De uitvoering van de (beheer) maatregelen aan provinciale vaarwegen zoals de Mark, de Dintel, de Roosendaalsche en Steenbergsche Vliet, de Roode Vaart en het Mark Vlietkanaal is in medebewind opgedragen aan het Waterschap Brabantse Delta. De onderhoudstoestand van deze vaarwegen behoeft de komende jaren aandacht om de basis op orde te houden.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

De provincie voert zelf geen beleidsprestaties i.c. werkzaamheden uit aan de vaarwegen. De uitvoering van het vaarwegbeheer door Waterschap Brabantse Delta is gebaseerd op een financiële overeenkomst tussen provincie Noord-Brabant en waterschap Brabantse Delta waarin een kostenverdeelsleutel is opgenomen. In 2023 zijn de werkzaamheden voor de inhaalslag van de baggerwerkzaamheden gestart. Deze zullen duren tot en met 2026. De provincie voert intensief overleg met Waterschap Brabantse Delta over de voortgang van de werkzaamheden.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Excel-tabel

Onderhoud vaarwegen

Bedragen x € 1.000	Begr. prim. 2024	a.Begr.na.wijz. 2024	b.Realisatie 2024	Verschil a-b
Onderhoudsbijdrage aan waterschap	4.997	3.815	3.807	8
	4.997	3.815	3.807	8

